

tmmob şehir planlama mimar ve mühendisleri odası

HABER BÜLTENİ

Sahibi : Kemal SARP

Adres : Konur Sokak 4/2

Tel. : 25 52 83/5

SAYI : 40

MART 1981

Sorumlu Yön. : Yusuf OKÇUOĞLU

Yenişehir - ANKARA

BAŞYAZI

ŞPMMO 11. Genel Kurulu 21 Şubat 1981 Günü Yapıldı

12. Çalışma Dönemimiz başlarken ŞPMMO olarak, günümüz koşullarının bir değerlendirmesini yapıp meslek alanımız ve üyelerimize ilişkin faaliyetlerimizi irdelememiz gerekmektedir.

Bugün ülkemizde, meslek alanımızı ve üyelerimizi çok yakından ilgilendiren ya da doğrudan etkileyen mevzuat değişikliklerinin, yeni yasaların hazırlandığı, yeni uygulamaların getirildiği hızlı bir değişim dönemi içindeyiz. Getirilen pek çok değişiklikten planlama eylemlerinin ve plancılarının da pay alacağı açıktır; mekanda yer alan her olgu meslek alanımızın konusu olmakta ve bu konuda karar mekanizması na getirilmekte olan tüm yasal değişiklikler ŞPMMO kitlesi olarak hepimizi ilgilendirmektedir. İçinde bulunduğumuz bu hızla değişim döneminde mekana ilişkin karar mekanizmasında planlamanın etkinliğinin artırılması ve aynı zamanda üyelerimizin mevcut sorunlarının çözümü yönünde ŞPMMO'na önemli görev ve sorumluluklar düşmektedir.

ŞPMMO'nun bu görevini yerine getirirken iki alanda etkinlik sağlaması gerekmektedir. Birincisi, ŞPMMO bünyesi dışındaki meslek alanımızla ilgili kuruluşlarla gereken ilişkileri kurarak etkin girişimlerde bulunmak; ikincisi, ŞPMMO bünyesi içinde üyelere ilişkin sorunlara etkin çözümler getirmek. Gerçekte, bu iki etkinlik alanı pek çok konuda iç içe olmaktadır, ve birinin çözümü diğeri de etkilemektedir. Bu nedenle, mesleki sorunların bütünü ile üyelerimizin mesleki ilişkilerinde ortaya çıkan sorunlara ŞPMMO olarak geniş bir perspektiften bakarak çözüm aramak gerekmektedir.

Böyle geniş bir perspektiften bakıldığında, meslek alanımızla ilgili kuruluşlarca getirilecek yasal ve uygulamalara ilişkin yeni düzenlemeler konusunda ŞPMMO olarak ne gibi etkinliklerde bulunulacağı sorusuna yanıt getirilmesi gerekir. Bu sorunun yanıtı, kamu ve özel kesimde çalışan tüm üyelerimizin mesleki ve özlük hakları ile ilgili olduğu kadar son zamanlarda giderek artan işsizlik sorununun çözümü ile de ilgilidir. 1981'in bu anlamda pek çok mesleki değişimi getirmesi beklenir. Bu değişimleri sorunlara çözüm getiren sonuçlara yansıtabilmek ŞPMMO'na düşen büyük görev ve sorumluluklardandır.

ŞPMMO'nun giderek artan bir önemle yerine getirmesi gereken görev ve sorumlulukları arasında mesleki denetimin sağlanması ağırlık kazanmaktadır. ŞPMMO' biryandan meslek alanındaki etkinliğini arttırma çabasını sürdürürken, diğer yandan mesleğin değerini ve onurunu koruyucu yönde etkin bir mesleki denetim uygulamasını sağlamak durumdadır. XI. Genel Kurul'da kabul edilen En Az Ücret ve Mesleki Denetim yönetmelikleri ile bu konuda ŞPMMO'nun yasal dayanakları sağlanmış durumdadır. Ancak, bu yönetmeliklerin işlerliği için ŞPMMO yönetimine olduğu kadar üye kitlesine de önemli görev ve

(Devamı 5. Sayfada)

XI. Dönem Genel Kurulu, çalışmalarına XI. Dönem Yönetim Kurulu Başkanı Yusuf Devellioğlu'nun açış konuşması ile başladı. Başkanlık Divanı seçimi ve saygı duruşundan sonra TMMOB başkanı Yavuz Önen ve ŞPMMO başkanı Yusuf Devellioğlu birer konuşma yaptılar. Önen konuşmasında TMMOB bünyesinde ortak yazışma, ortak muhasebe ve üye kaydının merkezleştirilmesinin çok önemli olduğunu belirtti ve bu yönde bir karar alınmasını istedi. Devellioğlu ise Oda'ya ilgisizliğin arttığını ve sorumluluğun dar bir grubun sırtına yüklenmenin başarıyı sınırlayacağını söyledi.

Daha sonra sayım kurulu ve komisyonların seçimi gerçekleştirildi. XI. Dönem Yönetim Kurulu Çalışma Raporu, Mali Rapor ve Denetleme Kurulu Raporu okunarak Genel Kurulun eleştirisine sunuldu. Olumlu ya da olumsuz hiçbir eleştiri almayan XI. Dönem Yönetim Kurulu aklandı.

Aklamadan sonra Komisyon Raporlarının

ŞPMMO'na Kayıt Olmak İçin Diplomada Şehir Ya da Bölge Plancısı Ünvanı Arama Koşulu Kaldırıldı

Uzun yıllardır kitlemizi ve Odamıza üye olmak isteyen bir kısım teknik elemanları uğraştıran bir sorun II. Olağan Genel Kurulumuzda çözümlendi.

ŞPMMO Tüzüğü'nün 3. maddesinde Oda'mıza üye olacaklarda aranacak koşullar arasında diploma ünvanı olarak «Şehir Plancısı» ya da «Bölge Plancısı» ünvanlarının lisans, yüksek lisans ya da doktora derecelerinden birinin gerekli olduğu belirtilmektedir. Ayrıca yurt dışında eğitim görmüş kişilerin diploma ünvanlarının yukarıdaki koşullardan birinin yerine getirdiğinin Milli Eğitim Bakanlığınca onaylanması yine aynı Tüzük maddesi yeterli bulmaktadır. Bu Tüzük maddesini yorumlayan yönetim kurulları yurt içinde planlama eğitimi veren bir takım okullardan diploma ünvanlarını Odamıza kayıt olmak için yeterli bulmamışlardır. Anılan ünvanlar, «Yüksek Mimar (Kent Planlama Dalı)» ya da «Kent Mimarı» ve benzeri idi.

Ancak, geçtiğimiz dönemlerde görev yapan yönetim kurulları sorunun tartışılması ve algılanması amacı ile pek çok girişimde bulunmuşlar; ŞPMMO Haber Bülteninde, ülkemizde planlama eğitimi veren tüm okulların ders programları, derslerin içerikleri ve eğitim kadroları bir yazı dizisi biçiminde yer almış; bu konu-

(Devamı 5. Sayfada)

görüşülmesine geçildi. İlk sözü Yönetmelikler Komisyon'u aldı ve ilk önce ŞPMMO tüzüğündeki değişiklik önerisini gündeme getirdi. Bu öneride tüzüğün 35. maddesinde Onur Kurulunun 5 üyeden oluşması ve 57. maddesinde de ödentilerin ödenmesi için yasal sürenin iki aşamalı olması, bu süre içerisinde ödentilerini ödemeyenlere cezai müeyyideler uygulanması savunuluyordu. Değişiklikler oybirliği ile kabul edildi.

İkinci olarak Şehircilik Hizmetleri En Az Ücret Yönetmeliği görüşüldü. Geçici madde iptal edildi. 3. maddedeki şehir ve bölge plancıları tanımının «Şehircilik hizmetlerini yapmaya ŞPMMO üyelik sıfatını taşıyan kişiler yetkilidir.» olarak değiştirilmesine oybirliği ile karar verildi ve yönetmelik yürürlüğe kondu. Genel kurulda görüşülen üçüncü yönetmelik Mesleki Denetim Yönetmeliği idi ve oybirliği ile kabul edildi. Daha sonra Serbest Şehircilik Bürolarının Tes-

(Devamı 5. Sayfada)

ŞPMMO Tüzüğü'nün Oda Ödentileri ile Para Cezalarına İlişkin Maddesi Değiştirildi

21 Şubat 1981 günü yapılan ŞPMMO XI. Olağan Genel Kurulu, ŞPMMO Tüzüğünde bazı değişiklikler yapılmasını kabul etmiştir. Genel Kurul kararı ile, her tür oda ödentisi ve para cezalarına ilişkin 57. maddenin b, c, f, g ve h fıkraları değiştirilmiş ve iki geçici madde eklenmiştir. Tüzüğün değişik 57. maddesi ve geçici iki maddesi şöyledir :

Madde 57

a) mevcutla aynı

b) Ödentilerin ödenmesi için yasal süre iki aşamalıdır. Birinci aşama 30 Haziran, İkinci aşama 31 Aralıkta sona erer. Ödentilerini o yılın yasal süreleri içinde ödemeyen üyelerden bu ödentiler birinci aşama sonunda % 50, ikinci aşama sonunda % 100 cezalı olarak alınır. İzleyen yıllarda, ceza alınan dönemler için yeni bir ceza alınmaz.

O yılın ilişkin ceza ve borç durumu şöyle hesaplanır :

a. Birinci aşamadaki (ilk altı ay) ödentilerin ödenme durumuna göre, ödeni yapılmayan aylar üzerinden % 50 ceza alınır.

b. İkinci aşamadaki (ikinci altı ay) ödentilerin ödenme durumuna göre, birinci aşamadan kalan borç (% 50 ceza hariç) ve ikinci aşamadaki borcun toplamının % 100 cezası alınır. Birinci aşamadaki borç, ikinci

(Devamı 2. Sayfada)

ŞPMMO 11. Genel Kurul Bildirgesi

Genel Kurul'muz içinde bulunduğumuz koşullarda öncelikle şu konularda duyarlılığını belirtmeyi benimsemektedir :

— TMMOB'nin ötedenberi savunageldiği Meslek Odaları'nın özerklikleri saklı kalması koşulu ile, hizmet birliği yönünde yeniden örgütlenmesi ilkesini ŞPMMO, ortak yazışma, ortak muhasebe bürosunun kurulması ve ortak üye kaydı konularında desteklemekte ve öncelikle bu girişimlerin aynı mekanı paylaşan Meslek Odaları arasında başlatılması önerisini kabul etmektedir.

— Üyelerimizin Oda çalışmalarına katkılarının yoğunlaşması Oda'mızın etkinliğini özellikle yayın konusunda arttıracak ve iletişim güçlenecektir. Bunu sağlamak için de üyelerin özverili katkılarının yanı sıra, zorunlu oldukları üye ödentilerine karşı özellikle duyarlı davranmaları kaçınılmazdır.

— Merkezi yönetim tarafından küçük belediyelerin büyük belediyeler çerçevesinde merkezileştirilmesi ve şubeler haline getirilmesi girişimi, yerel yönetimlerin, özellikle planlama ve uygulama konularında ilkel bütünleşmelerini geriletici sakinler taşımaktadır. Ancak, yerel yönetimlerin demokratik özlerini korumak kaydı ile, hizmetlerin sunumu açısından birlikte örgütlenmelerinin eşgüdümü de kaçınılmazdır. Yerel yönetimler gibi halkı doğrudan etkileyen örgütlerde, böylesi somut belirlenmeden gündeme geldiğinde, halka doğrudan, öncelikle ve ivedilikle hizmet sunmakla yükümlü yerel birimlerin bürokratik mekanizmalar altında ezilmesi ve asli görevlerini yerine getirememesi sonuçları doğabilecektir. Gerek Kurulumuzun kanısı, belediyelere etkinliklerini yitirmemeleri doğrultusunda katkıda bulunmanın ve sorunları kamuya mal etmenin Oda'mıza düşen bir görev olduğu doğrultusundadır.

— Merkezi yönetimin kentsel arsa ve konut sorununa yaklaşımının son yıllarda gösterdiği gelişmeler, hızla artan kentli nüfusun gereksinimlerine cevap vermekten tamamen uzaktır. Özellikle 1980'li yıllarda ülke ekonomik yapısında egemen olan para politikaları ve maliyet enflasyonu karşısında inşaat ve konut sektöründeki kriz küçük konut üreticilerini ortadan kaldırırken, asıl gereksinimi olan kentli nüfus kesimlerini de saf dışı bırakmıştır. Son günlerde ilgili kamu yönetimlerinin tekrar gündeme getirdiği kentsel konut üretimi ve bunun çoğunlukla kentli nüfusun küçük birikimleriyle doğan merkezi fonlarda desteklenmesi yaklaşımı geçmişte olduğu gibi özel sektöre kanallize edildiğinde bir çözüm bulunamayacağı ortadadır. Bu çok önemli toplumsal soruna yaklaşımda devletin, kentsel arsa stokunu korumada ve kaynakların kullanımında çok yönlü değerlendirmeler yapması gerektiğini ve kentli nüfusun uygar yaşam ve konut çevresinin kamu denetimi altında üretilmesinin zorunlu olduğunu bir kez daha belirtiriz .

— Tüm bu sorunlara yönelişte Oda'mızın etkinleşmesi kaçınılmazdır. Bunu başarmak için şehir planlama hizmet alanı ile doğrudan ilgili teknik kadroların, ŞPMMO çatısı altında birleşmesinin, Oda'mızı etkinleşmesi ve TMMOB'nin ilkelerinin hayata geçirilmesinin yanı sıra, hizmette eylem birliği yaratacağı gerekçesi ile meslek topluluğumuza olumlu katkıları olacaktır.

Kısa Haberler

ŞPMMO YÖNETİM KURULU GÖREV DAĞILIMI YAPTI

Yönetim Kurulu ilk toplantısında aşağıdaki görev dağılımını yapmıştır.

Başkan : Kemal SARP

II. Başkan : Öznur ÖZER

Sekreter üye : Ali ERONAT

Sayman üye : Deniz ARTAMLI

Üye : Erhan BENLİ

Üye : Pınar BULCA

Üye : Hilal EREN

TMMOB YAYIN ORGANI BİRLİK

YENİDEN ÇIKIYOR

Uzun bir aradan sonra TMMOB'nin yayın organı BİRLİK Dergisi yeniden yayınlanmaya başladı. Genelde ülkemizi ilgilendiren sorunlardan, mimar ve mühendis kitlesini ilgilendiren sorunlara kadar geniş bir ele alış içinde yayınlanan derginin tek dayanağının OKUYUCU KATKISI olacağı belirtiliyor.

12 sayılık abone için 200 TL. ödemek ve açık adres ile aşağıdaki adrese başvurmak yeterli.

TMMOB BİRLİK — Konur Sok. 2 Yenışehir ANKARA

ŞPMMO Tüzüğü'nün Oda Ödentileri İle Para Cezalarına İlişkin Maddesi Değiştirildi

(1. Sayfadan devam)

ci aşamadaki borç, % 50 ceza ve % 100 ceza miktarları toplamı o yıla ait borcu verir.

c) Askerlik görevinin yalnızca eğitim devresi aylarında ve yurtdışında bulunma dolayısıyla mesleklerini uygulamayan ve dolayısıyla bu yoldan gelir sağlamayan üyelerden, bu durumlarını önceden haber vermeleri ve belgelemeleri koşuluyla, bu süreler için ödenti alınmaz. Ancak, yurtiçinde çalıştığı kurumdan ücret/aylık aldığı halde kurs, eğitim, görev, turistik vb. nedenlerle yurtdışında bulunan üyeler böyle bir ödenti kesintisinden yararlanmazlar.

d) Mevcutla aynı

e) Mevcutla aynı

f) Yurtdışında bulunan ve (c) fıkrasında belirtilen ödenti kesintisinden yararlanan üyeler, odanın ücretsiz yayınlarının o yıl içinde kendilerine gönderilmesini isterlerse, o yılın top-

ESKİŞEHİR YARIŞMASININ SERGİSİ DÜZENLENİYOR

Eskişehir Fuarı Kentsel Tasarım Yarışmasına katılan projelerin Ankara Sergilemesi 19 28 Mart 1981 tarihleri arasında İmar ve İskân Bakanlığı Toplantı Salonunda yapılacaktır. Yarışmanın kolloquyumu ise aynı yerde 28 Mart 1981 Cumartesi günü saat 14.00 de düzenlenecektir.

YENİ MİMARLAR ODASI YÖNETİM KURULU OLUŞTU

Başkan : Ali BALAMİR

II. Başkan : Orol ATAMAN

Sekreter Üye : Fatih SÖYLER

Sayman Üye : Hüseyin TANRIÖVER

Üyeler : Hülagu BULGUÇ

Yalçın DEDE

İhsan BİLGİN

Yönetim Kurulunu oluşturan kişilerden Orol Ataman mimar bölge plancısı, Hüseyin Tanrıöver ve Hülagu Bulguç ise şehir plancısıdır.

İMAR VE İSKAN BAKANI İLE GÖRÜŞME YAPILDI

Mevzi imar planı yapanlarda Ehliyet Belgesi koşulunun aranması, «Tescile Konu Harita ve Planlar Yönetmeliği'nin 1. ve 2. maddelerinin değiştirilmesi ve «İmar ve Yol İstikamet Planlarının Tanzim Tarzları ile Teknik Şartlarına ve Bu İşleri Yapacak Uzmanlarda Aranacak Ehliyet Dair Yönetmelik»in yenilenmesi istemlerimizin belirtildiği Raporumuz 18 Şubat 1981'de Ali Ulubaş ve Öznur Özer'in İ.İ.B. Dr. Şerif Tüten'e yaptıkları ziyarette iletildi. Bakan bu konudaki istemlerimizi dikkate alacaklarını belirtti.

lam üyelik ödenti miktarının yarısını «yayımlardan yararlanma ücreti» olarak öderler.

g) Odaya ödenti borcu, o yılın üyelik ödenti miktarının 1/3 ünü aşan üyelerin, borçlarının tamamını ödemedikçe büro tescil belgesi, vize, üyelik belgesi ve oda ile olan benzeri bürokratik işlemleri yerine getirilmez.

h) Ödenti makbuzuna, ödentinin ait olduğu tarih gün, ay ve yıl itibarıyla yazılır.

Geçici Madde 1) 1980 ve önceki yıllara ait ödentiler için 57. maddenin (b) fıkrası uygulanmaz. 1980 yılına ait ödenmeyen ödentilerden % 50, daha önceki yıllara ait ödentilerden % 75 ceza alınır.

Geçici Madde 2) Eski makbuzlar üzerinde ödentinin hangi ay ve yıla ait olduğu belirtilmemiş ise, ödenti ödenmeyen en yakın tarihten başlayarak geriye doğru hesaplanarak tahsil edilmiş sayılır.

PLANLAMA DENEYİMLERİ

SAMSUN NAZIM PLANLAMA DENEYİMİ — 3

Saffet ATİK

Kent ve Bölge Y. Plancısı

ii — Kentte günümüzdeki kullanımlar arasında bir uyum ve bütünlük görülmemektedir. Mevcut imar planındaki eklenti ve değişiklikler sonucu yanyana olmaması gereken kullanımlar iç içedir. Ayrıca planda bazı temel kullanımlara başlangıçta yer ayrılmadığı için bunlar ucuz ve kolay bulunan alanlarda —başkaca bir ölçüt gözetmemeksizin— gelişmişlerdir. Bu kullanımlarla bütünleşecek diğer donanım ve kullanımlarda doğal olarak gerçekleşmemiştir. Bu durumda «Kentsel kullanımlar arası uyumun sağlanması ve yerel ölçekte kentleşme ekonomilerinin elde edilmesi (B)» önemli bir hedef olmaktadır.

iii — Yanlış yer seçme ve yapılaşma sonucu kent-kentli ilişkisi zayıflamıştır. Bir sahil kenti olan Samsun'da kentli-deniz ilişkisi kaybolmuştur. Üç kentsel alt birimden ikisinde bu kopukluğu kamu kesimi nedenlemiştir. Merkez lekede liman doğuda ise Azot ve Bakır Fabrikaları kıyı kullanımını engellemektedir. Doğuda anılan tesislerin ayrıca yoğun biçimde hava ve toprak kirliliği yarattığı resmi belgelerle kanıtlanmıştır. Batıda ise bir umarsamazlık örneği olarak ikincil konut 15 km.lik bir kıyı kesimini kamu kullanımına kapamıştır. «Kent Ekolojik Dengesinin korunması ve kentli-doğa ilişkisinin üst düzeye çıkarılması (C)» önemli bir hedef olarak belirlenmiştir. Alt hedefler olarak da,

C 1 — Çevre sorunlarına fiziki kullanım kararları ile önlem alınması,

C 2 — Kentin doğal güzelliklerinin korunması, geliştirilmesi ve kentlinin hizmetine sokulması» saptanmıştır.

iv — Samsun imar planı uygulamasının en az görüldüğü kentlerden birisidir. Plan ancak ve sadece yüksek yapılaşmaya olanak veren kesimlerde uygulanmıştır.

Genelde kent planı dışlamıştır. 1980 yılında çoğu gecekondu dışında hisseli parseller üzerinde yapılmış, 15.569 konut biriminde toplam 21.950 hane ve toplam 102.500 kişi yaşamaktadır. Bu koşullarda yeni imar planı gerçekçi ve eğilimlere uygun olmalı ve yeni eğilimlere de yol açabilecek araçları taşımalıdır. Yapılaşma eğilimlerini büyük, toplulaştırma kolaylıkları olan, —özellikle konut sektöründe örgütle gelişimi sağlayacak— alanlara kaydırmak gerekmektedir. Bu noktada mevcut alışkanlıklar ve geleneksel Nazım Plan nitelikleri gözetildiğinde plancının derin endişeleri vardır. Bununla birlikte «Gelişme Eğilimlerine Uygun Alanların Planlanması, kentleşmenin Bu Yolla Denetlenmesi ve Örgütlü Gelişimin Özendirilmesi (D)» bir hedef olarak belirtilmektedir.

v — Kent jeolojik yapısının özellikleri gözetildiğinde diri ve olası heyelanlı alanlara kesin önlem alınmalı ve kenti bu alanlara doğru sar-

kıtacak tüm kullanımlardan kaçınılmalıdır. Böylece «Kentleşmenin Riske Edilmemesi (E)» bir hedef olarak belirlenmektedir. Alt hedefleri ise :

E 1 — Yapılaşmış alanlarda gelişmenin durdurulması ve kentsel basınç yaratılmaması,

E 2 — Heyelan eşiğinde komşu alanlarda kentsel gelişme basıncı yaratılmaması, olarak konulmuştur.

Kent bütünü makro-formu seçenekleri bu hedeflere farklı ağırlıklar verilerek üretilmiştir. Seçenekler ve genel nitelikleri aşağıdadır.

1 — «Onanlı 1/25000 ölçekli Samsun Nazım İmar Planı»

Bakanlıkta üretilen bu planın ilk seçenek olarak değerlendirilmesi doğaldır. A 2, A 4 ve B hedeflerine göre elde edildiği sanılan seçenek doğrusal ve dengeli bir kentsel gelişme öngörüsü getirmektedir. Ancak seçenekte yoğun çevre sorunları bulunan doğu gelişme yöresinde 120.000 kişilik kentsel nüfus yerleştirilmesi ve heyelanlı alanlarla çevrelenen kesimlerde gelişme öngörüsü C, D, E 1 ve E 2 hedeflerine ters düşmektedir.

2 — «Ekolojik Denge Araştırma ve Dengeli İşgücü Nüfus Dağılımı Öngören Doğrusal Form»

Bu seçenek ise özellikle A, B ve C hedeflerine ağırlık verilerek üretilmiştir. İşgücü ve nüfus gelişme yörelerinde belirli oranlarla yerleştirilmiş ve Az alt hedefine göre kentsel hareketlilikteki sürünmenin en az indirilmesi sağlanmıştır. Ayrıca C2 alt hedefini gerçekleştirmek üzere doğuda 6 km lik kıyısı bulunan 600 Ha lık bir alan konut ve rekreasyon kullanımına açılmıştır. Ancak bu alan, 1/25000 de konut dışı kullanımlara ayrıldığından ve bu tür kullanımların yapılaşma eğilimi fazla olduğundan D hedefine ters düşmektedir. Ayrıca bu seçenekte, imalat sektörü doğudaki en dış kesime alınmakta ve yapılaşmanın ovaya kayma eğilimi fazlaştırmaktadır. Bu durumda A4, D ve E2 hedefleri gerçekleşmemektedir.

3 — «Kopuk Kentsel Alt Birimlerden Doğrusal Form»

Seçeneğin üretilmesinde A3, A4, B, D, E hedef ve alt hedefleri ön plana çıkmıştır. Mevcut gelişme eğilimlerini gözeterek mevcut alt yapıdan üst düzeyde yararlanarak, uygulanabilir bir planın elde edilmesi amaçlanmaktadır. Tercih edilen üçüncü gelişme seçeneğine göre metropolitenleşme süresini hızlandırmak üzere konut dışı kullanımlarda örgütlü gelişmeyi nedenleyecek ve organize biçimlenmeyi sağlayacak alan kullanımına gidilmiştir. Ayrıca Tekkeköy'deki yoğun çevre sorunlarını en aza indirmek üzere C1 alt hedefine göre bu alandaki nüfus batıya kaydırılmıştır. Bu durumda batı, merkez ve doğuda sırası ile 154.500, 300.000 ve 65.500 kişilik konut nüfusu

Geçen sayıdaki bölümünün özet :

Nazım plan ile aksiyon senaryo yazımı ile üretileceği ilkesi uyarınca kentsel gelişme hipotezleri, Samsun'un plan dönemi sonunda metropol nitelikler göstereceği; mevcut gelişik bir bölge merkezi olacağı; metropolitenleşme aşamasının başında olacağı biçiminde geliştirilmiş, en son hipotez seçilerek 1/100 000 Samsun Metropoliten Bölgesi Gelişme Deseni oluşturulmuş, daha sonra kentleşme maliyetini en aza indiren bir planlama hedefi gözetilerek kentsel makroform elde edilmiştir.

öncülmüştür. Yerleşmeler arasında eşik analizi bulguları değerlendirilerek - çevre yeşil bantları konulmuştur. Bu nedenle seçenek «Kopuk Doğrusal Form» olarak adlandırılmıştır. Çalışma ve yaşama alanları arasında fiziki uzaklık ise «Toplu taşıma aksı» önerisi ile zaman ve ekonomik ölçütlere göre kısaltılacaktır.

Seçeneklerin değerlendirme ve eleme ayrıntılarına girilmeyecektir. Ancak her hedef ve alt hedefe ordinal ölçekte ağırlık verilerek ikinci seçme aşaması tamamlanmış ve sonuçta 3. makro-form seçeneği seçilmiştir.

1/5.000 ölçekli Samsun Kent Bütünü Nazım İmar Planının Elde Edilmesi :

1/5.000 ölçekli Kent Bütünü Nazım İmar Planı tercih edilen makroform seçeneğinin geliştirilmesi ile elde edilmiştir. Bu süreçte aşağıdaki noktalara ağırlık verilmiştir.

i. Kentte kolay çalışır bir fiziki form elde edilmesi amaçlanmıştır. Doğrusal temel formun üstünlüklerinden yararlanılmış ve olumsuzlukları giderilmeye çalışılmıştır.

Kentte temel ve servis sektörleri tanımlamaları yapılmıştır. Bu sektörlerdeki işgücü ile konut nüfusu arasındaki bağıntılar saptanmıştır. Üç kentsel alt birimde işgücü ve konut nüfusu bu bağıntılarla atanmıştır.

Genel yerleştirme deseninde merkez lekede MİA ve merkez geçiş bölgesi, batıda geliştirilmiş alt merkez, üniversite, sağlık kuruluşları, bölgesel kamu kuruluşları ve rekreasyon alanları, doğuda ise imalat ve depolama kullanımları yer almıştır. İşgücü büyüklükleri ise merkez lekede 70.000, batıda 35.000, doğu gelişme yöresinde ise 44.000 olarak öngörülmüştür.

Çalışma ve yaşama alanları arasındaki ilişki yine doğrusal bağlantı sistemi ile sağlanmıştır. Temel taşıyıcılar 010 nolu 50.00 m. genişliğindeki karayolu kent içi geçişi ile bir kesimi eski Samsun - Çarşıba demiryolu güzergâhı olan «toplu taşıma aksı» olarak tasarlanmıştır. Bu aks-taki taşıma türü ilerdeki gelişmelere koşut olarak belirlenecektir. Ayrıca ana eylem merkezlerini kateden veya ulaşan 30 metrelik kentsel taşıyıcı devlet karayolunu sinüs eğrisi biçiminde geçerek 3 kentsel alt birime ulaşmaktadır. Bunlara toplayıcı ve dağıtıcılar dikey olarak bağlanmaktadır.

Kent bütününde genel yerleşim lekesi ve yoğunlukları aşağıdaki biçimde tasarlanmıştır.

ii — 1/5.000 ölçekli nazım planında —daha öncede bir çok kez— tekrarlandığı gibi konut dışı sektörde geliştirici, örgütlenme düzeyini artırıcı önlemler alınmıştır. Bunun fiziki plana yansımaları bu sektörler için geniş alanlar ayrılması organize gelişmeyi öngören hükümlerin konulması ile olmuştur.

Merkez kullanımlarına ayrı bir özen gösterilmiştir. «Merkez Geçiş Bölgesi» kullanımları saptanmış ve bunlar konut - içi ve kentler arası bağlantıların düğüm noktasında çözümlenmiştir.

(Devamı Sayfa 4 de)

(Baştarafı Sayfa 3 de)

Bazı temel konut dışı sektörler için mevcut ve plan dönemi sonu öngörülen kullanım büyüklükleri aşağıdadır. Kent bütününde en büyük alan artışı bu tür kullanımlarda elde edilmiştir.

iii — Konut alanları —özelikle yapılaşmış merkez lekesi— ayrıntısı ile analiz edilerek uygulama planına kolay geçişin tüm koşulları yerine getirilmeye çalışılmıştır. Meskun konut alanları için «servis planı» niteliğinde sosyal donanımı artırıcı ve brüt nüfus yoğunluğunu seyreltici önlemler alınmıştır. Gelişme alanları içinse Samsun'un somut koşulları uyarınca elde edilen standartlar kullanılarak modüler sistemle nüfus ataması yapılmıştır. Konut alanlarında önerilen bazı temel plan kararları aşağıdadır.

iv. Geleneksel nazım plan yaklaşımı ile belirlenemeyen gelişmeler arasındaki nedensellik ve etaplama, plan eklerinde açıklanmıştır. Gerek kullanım lekeleri ve gerekse kentsel ağlar için «yönlendirici 1. derece öncelikli» ve «Edilgen 2. derece öncelikli» plan kararları tanımlanmıştır. Bunların hangi birimlerde gerçekleştirilmesi gereği saptanmış, plan kararlarının getirdiği yükümlülükler ve bunların maliyetleri belirlenmiştir.

Aksiyon Planlar - Üretilme Gerekçeleri ve Karar Getirdiği Alanlar

Büronun kuruluş aşamasından itibaren ivedi plan gereksinimi olan ekonomik ve fiziki sektörler için aksiyon planlar elde edilmesi öngörülmüştür. Bunun gerçekleştirilmesi için temel kentsel kullanımları anılan çalışmalar sonucu belirleyen 1/10.000 ölçekli gelişme şeması 1978 yılında elde edilmiş ve bakanlık görüşüne iki kez sunulmuştur. Bu şemaya göre elde edilen planlar ve yapılma gerekçeleri aşağıdadır.

1 — İlk çalışma kent bütünü batı gelişme yöresinde önemli bir kentsel yönlendirici olan «19 Mayıs Üniversitesi yer seçimi revizyonudur». 1978 yılında onanan 1/25.000 ölçekli revizyon ile 675 ha. lık bir alana karar getirilmiştir.

2 — «Samsun Kent Bütünü Kirazlık - Tekkeköy Kesimi Konut Dışı Kullanımlar Planlaması 1/5.000» çalışması ile kentin doğu gelişme yöresinde 675. ha. lık bir alan değerlendirilmiştir. Bu plan ile organize sanayi, k. sanatlar, depolama ve ulaşım sektörlerinin ivedi ihtiyaçları gözetilmiş ve karar üretilmiştir. Çalışma 1978 de bitirilmiş Bakanlık planın kent bütünü imar planı ile birlikte değerlendirilmesini istemiş ve aynı plan 19.12.1980 de onanmıştır. Ancak bu süre içinde 14 ön izin başvurusu bu plana göre değerlendirilmiş ve karara bağlanmıştır. Çalışma bir ölçüde amacına ulaşmıştır.

3 — «Atakum Kıyı Uyarılma Planı 1/1.000» kent bütünü batı gelişme yöresinde son derece sağlıklı yapılaşan ikincil konut gelişimine önlem getirilmesi ve bu alandan kamunun rekreasyon amacı ile en üst düzeyde yararlanılması için üretilmiştir. Planla 101 ha. lık bir alana karar getirilmiştir. 1979 yılında Belediye Meclisi Kararı almıştır. Ancak harita revizyonunun 1,5 yıl sonra onaylanması nedeni ile ancak 1980 de bakanlık görüşüne sunulabilmektedir.

4 — Büronun kuruluş aşamasında ele aldığı «Tekkeköy II Nolu Gecekondu Önleme Bölgesi 1/1.000» çalışması da aksiyon planlar çerçevesinde değerlendirilebilir. Planla Tekkeköy yöresindeki gelişmeye ivme kazandırılmak istenmiş ve 20 ha. lık bir alana kullanım getirilmiştir. Plan 23.3.1977 de onanmıştır.

Bu noktada vurgulanması gereken nokta aksiyon plan yaklaşımından arzulanan sonucun alınamayışdır Herşeyden önce planları uygulayacak örgütlerin güçsüzlüğü ve akçalayıcıların yokluğu, bunların elde edilişi nedenlerine ve uygulama olasılıklarına ilişkin endişeleri çoğalt-

maktadır. Bu çok önemli konuya ilerde bir başka yazı ile değinmek ümidi ile fazlaca girilmeyecektir.

SONSÖZ :

Samsun Nazım Plan deneyiminin bu derece uzun ve ayrıntılı aktarılmasının önemli bir nedeni plancı kadronun elde ettiği deneyim ve karşılaştığı sorunları meslek kitleleri ile paylaşmak istemesidir.

Bu deneyim sonunda son olarak aktarılmak istenilenler aşağıdadır.

1 — Türkiye'de genellikle kentsel gelişmenin plandan önde gittiği kanısı yaygındır. Samsun yaklaşımında —hiç olmazsa gelişme alanlarında— bunun tersi yapılmıştır. Ancak elde edilenler eski durumdan farklı değildir. Kuşkusuz bunun nedenlerine eğilmek gerekir.

i. Türk kentleri artık belli bir büyüklüğe erişmiştir. Talep büyük ancak organize değildir. Büyük kentleşme talebi geleneksel nazım ve uygulama planları ile karşılanamamaktadır. Kentler planı gerçekten dışlamaktadır. Planlar örgütlenme ve organize gelişmeyi sağlayıcı kullanım ve yatırımları içermemektedir. Türkiye'deki kentleşme hızı ve nedenlediği kriz ortada iken, durağan nazım plan yaklaşımından çok şey beklemek hayalciliktir.

ii. Diğer bazı bürolar gibi, Samsun Nazım Plan Bürosu da aksiyon planlar adı altında önemli ve iyi tanımlanmış konularda ivedi çalışmalara girmiştir. Planlama alanının % 24'üne onama aşamasından önce karar getirilmiştir. Ancak gerek geleneksel planların ve gerekse ivedi planların akçalanmasında darboğazlar vardır. Yerel yönetimler yeterli parasal kaynaklara sahip olmadan, planlama - akçalama ve uygulama bütünlüğünü sağlayacak yeni bir örgütlenme biçimine geçmeden bu tür planlamadan da başarı beklemek gerçekçi değildir.

2 — Ülkesel ve bölgesel ölçekli üst düzey fiziki kararlar üretilmemektedir. Nazım plan yapımcıları bu durumda kendi sorumluluk alanları için özellikle bölgesel ölçekli gelişmeleri tahmin etme durumundadır. Bununla birlikte yerel yönetimleri ilgilendiren konu ve ölçeklere de girilmektedir. Kısacası günümüzde kamu kesimi plan yapımcıları ölçek ve yetki kargaşası içindedir. Samsun özelinde kuşkusuz yukarıdaki Türkiye genelinde değerlendirilmelidir.

3 — Planın yerinde yapılması, pek çok konuda gerçekçi kararların üretilmesini nedenlemiştir. Bununla birlikte planın yerel yönetimce elde edilmesinin —özellikle akçalama - uygulama sorunları gözetildiğinde— bir zorunluluk olduğu bir kez daha kanıtlanmıştır.

4 — Nazım Planlar, onama işleminden geçebilmek için geleneksel standartlara uyularak hazırlanmaktadır. Planla gerek yerel yönetimlere gerekse diğer kamu kuruluşlarına üstesinden gelebilecekleri yükümlülükler getirilmektedir. Öte yandan plan çok farklı kuruluşa yaptırım getirmekte ancak bu kuruluşların bunlardan bilgisi bile olmamaktadır. Sadece bu iki sorun, yeni planlama arayışlarının nedeni olmalıdır.

5 — Samsun deneyiminde plancılar bir ölçüde plan elde etme tutkularını gidermişlerdir. Deneyimin olumlu yanı plancıların araştırma aşamasından sıyrılıp plan üretme ve bunu gerçek hayata geçirme aşamasına gelmeleridir.

6 — Planın kısmen uygulanması —geleneksel yaklaşımın tüm olumsuzluklarına karşın— çalışmanın başarısı olarak kabullenilmelidir. Kentte birkaç metrekaare daha fazla yeşil alan, birkaç adet daha fazla oyun alanı veya plana göre yerleşmiş önemli birkaç kullanım —bu koşullar da— plancıların çabalarının karşılığı sayılacaktır.

GESİ (Kayseri) İçin Koruma Ağırlıklı İmar Planı Çalışmaları

Yıldız OKÇUOĞLU
Y. Şehir Plancısı

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarisi Bölümü, Kayseri iline bağlı Gesi ilçesinin kültürel ve doğal değerlerinin planlama yolu ile korunma çabalarını değerlendiren bir konferansı 29 Ocak 1981 günü A.Ü. Ziraat Fakültesi Diploma sonrası Yüksek Okulu Konferans salonunda düzenledi.

Konferans İmar ve İskân Bakanı Sn. Şerif Tütenin konuşmasıyla açıldı. Daha sonra Gesi Belediye Başkanın, Gesi ilçesi ve Belediye'nin planlama deneyimlerini aktaran konuşmasını, yeni hazırlanan İmar planı yüklenicileri K. Türkoğlu ve A. Uzel'in konuşmaları izledi.

Plancılar genelde Gesi'nin sosyal ve ekonomik yapısını ve fiziksel dokuyu irdeleyip, planın makro-form özelliklerini açıkladılar.

Peyzaj Mimarisi Bölümü Başkanı Sn. Y. Öztan, Gesi'nin jeolojik özellikleri ile peyzaj değerlerini doğal ve insan ürünü çevre değerleriyle bütünleştiren-dia gösterili bir konuşma yaptı.

Gesi, Kayseri'ye 20 km. uzaklıkta bir bucak merkezi, Günümüzde yaklaşık 2000 nüfuslu yerleşme, Hititler döneminden günümüze değin kullanılmış, çok önemli bir Hitit yerleşmesi olan Kültepe (Kaniş, Karun) Kayseri ve Gesi'ye 10'ar km uzaklıkta bulunmakta. Gesi çevresinde bir çok tümülüse raslanmakta. Bütünüyle Kayseri'ye bağımlı tarımsal nitelikli yerleşme, durağan niteliklere sahip. Yalnızca günlük ihtiyacı karşılamaya dönük bir iş hayatı var.

Gesi, çevresindeki çıplak tepelere karşın, çok yoğun bir bitki örtüsü ve doğal - su kaynaklarıyla bir «Vaha» görünümünde.

Tüf nitelikli taş malzemenin kullanılmasıyla oluşturulan yöresel yapılar ve doku kendine özgü bir kültür ve tarihsel değer taşımakta.

Aynı tip taş ile ve kendine özgü bir biçimde oluşturulan binlerce güvercinlik; tarım işleri için ürettiği gübre yanında, kültürel bir değer de taşımakta.

Kayseri'ye yakınlığı nedeniyle gününbirlik rekreasyon alanı olan Gesi'nin doğal, kültürel ve tarihsel dokusunun korunması ve yaşatılması önemli bir planlama sorunu olarak ele alınmış. Plan, Gesi'yi, Kayseri ve çevresinin kültür ve doğal değerli turistik bir merkezi olarak değerlendirmiş.

Gesi'nin doğal ve kültürel değerlerinin korunabilmesini, halkın ekonomik gücünün artırılmasına bağlıyan İmar planı, turistik işlevin bu gücü sağlayacağını savlamaktadır.

Bu amaçla, gününbirlik niteliğe sahip Kayseri ve çevresinin turistik potansiyelinin, kültürel ve turistik nitelikteki yatırımlarda kalıcı bir duruma getirilmesi, va rolan geleneksel yapılara pansiyonculuk işlevi verilerek yapı sahiplerine yönelik bir gelir oluşturulması planlanmaktadır.

Plan, yeni önerilen gelişmeleri, geleneksel mahalle oluşumunu izleyen bir biçimde, yeşil bant ile birbirinden ayrılan mahalleler biçiminde planlayıp, eski yerleşme merkezini yeni yerleşmenin de merkezi olarak güçlendirmektedir.

Genellikle yaya dolanım sisteminin korunmaya çalışıldığı yerleşmede, mahalleleri bağlayan bir ana trafik yolu bulunmaktadır.

Bu nitelikler ve koruma amacının öne çıkarıldığı bir imar planı olması Gesi planlamasını ilginç bir örnek olarak ortaya çıkarmakta.

SPMMO 11. Genel Kurulu

(1. Sayfadan devam)

cili ve İş Dağıtım Düzeni Yönetmeliği üzerinde tartışıldı. Yönetmelikteki değişiklik önerileri 7. maddeye «Odaya dilekçe ile başvuru» fıkrasının eklenmesi ile kabul edildi.

Son olarak Kent Planlama Yarışmaları Yönetmeliği görüşüldü. Yönetmeliğin olgunluğa ulaşmamış olması nedeni ile yeni yönetim kuruluna Mimarlar Odası ile ortak çalışma yapması görev olarak verildi.

Bunlardan sonra yönetmelikler komisyonun önerisi ile tüzükteki Geçici 1. madde kaldırıldı ve 57. maddenin sonundaki öneri Geçici 1. ve 2. maddelerin kabulüne karar verildi.

Yönetmeliklerin tartışılmasından sonra Bütçe Komisyonu raporunu okudu. Raporda 12. Dönem (1. Ocak 1981 — 31 Aralık 1981) için 749564,12 TL'lik bir bütçe öneriliyordu. Bütçe taslağında yer alan ana gelir ve gider kalemleri aşağıda verilmiştir.

GELİRLER

1. Ana gelirler	
(Üye kayıt, yıllık ödenti, kimlik kartı, vb.)	519.451
2. İkinci Gelirler	
Yarışma ve jüri % 5'leri	15.000
Proje, tescil, vize, belge bilirkişilik	5.000
Büro tescil belgesi	100.000
Diğer	90.003
3. Teknik Kongre, Sergi, Konferans, vb. Gelirler	4
4. Yayın Giderleri	200005
5. Devir	15105
TOPLAM	749564

GİDERLER

1. Personel Giderleri	213104
2. Büro Giderleri	142000
3. Çeşitli Giderler	20008
4. Yayın Giderleri	20005
5. Teknik kongre, sergi, vb. giderler	60005
6. TMMOB giderleri	50001
7. Şube ve temsilcilik giderleri	15000
8. Genel Kurul giderleri	10000
9. Diğer	39441
TOPLAM	749564

Raporda büro tescil belgesi gelirleri kalemi değiştirilmiş, yerine büro açma, yenileme ve tescil belgesi gelirleri kalemi getirilmişti. Tartışma sonunda bu kalemin değiştirilmemesine, eskisi gibi kalmasına oybirliği ile karar verildi ve 12. Dönem bütçesi kabul edildi.

Genel Kurulda görev alan son komisyon Genel Kurul Bildirgesi Komisyonu idi. Komisyon bildirisini okudu ve bunun II. Genel Kurul Bildirisi olarak kamuya sunulmasına oybirliği ile karar verildi.

Gündemin 6. maddesi olan «Dilek ve Öneriler» de önce Yavuz Önen'in önerisi tartışıldı ve önümüzdeki dönem TMMOB ile yayın, kayıt ve muhasebe birlikteliği konusu oylandı. Oybirliği ile kabul edildi.

İkinci konu İstanbul'lu ve İzmir'li plancılar sorunu idi. Uzun tartışmalar sonunda farklı diploma ünvanı olan okulların eğitimlerine göre değerlendirilmelerine ve bunlar arasında seçim yapılmasına karar verildi. Oylamalar sonunda İTÜ Mimarlık Fak. Şehircilik Kürsüsü (yüksek lisans), Ege Üni. Güzel Sanatlar Fak. Kent Planlama Bölümü (yüksek lisans), İDGSA Şehir Planlama Dalı (yüksek lisans), İDMMA Kent Planlama Dalı (yüksek lisans) okulları mezunlarının Oda'mız üyeliğine kabul edilmelerine karar verildi.

Genel Kurul gündeminin son maddesinde yeni dönem kurulları seçildi. Oda organları seçiminde aşağıdaki üyeler görevli olarak saptandılar.

Oda Yönetim Kurulu (Asil)

Kemal SARP
Pınar BULCA
Ali ERONAT
Öznur ÖZER
Erhan BENLİ
Hilal EREN
Deniz ARTAMLI
Yedek
Eren KALE
Ergun ERGANİ
Barış İLHAN
Selçuk YENER
Levent ÜNEN
Orhan BEKER
Nevzat UĞUREL

Oda Denetleme Kurulu (Asil)

Göksal CÜLCÜOĞLU
Cengiz ÇAKAN
Ali Rıza GÜLERMAN
Yedek
Ayşe SARP
Remzi SÖNMEZ
Mehmet Ali AÇIKALIN

Oda Onur Kurulu (Asil)

Tuğrul AKÇURA
Yusuf OKÇUOĞLU
Esat TURAK
Özcan ALTABAN
İlhan TEKELİ
Yedek
Yusuf DEVELLIOĞLU
Çağatay KESKİNOK
Sedvan TEBER
Lale TAYLA
Perihan KİPER

TMMOB Yönetim Kurulu

Bülent TANIK
Kemal SARP
Orhan BEKER

TMMOB Denetleme Kurulu

Fevzi ÖZYENEN (Asil)
Yedek
Rıfat TÜRKKAN
Esen ERGUN

TMMOB Onur Kurulu (Asil)

Esat TURAK
Yedek
Ömer BAYRAMOĞLU
Seluk YENER

TMMOB Genel Kurul Delegeleri (Asil)

Çağatay KESKİNOK
Zekai AKAY
Mehmet KUNTASAL
Pınar BULCA
Öznur ÖZER
Kemal SARP
Aydın KIRIM
Perihan KİPER
Ferzan BULCA
Yusuf OKÇUOĞLU
Göksal CÜLCÜOĞLU
Orhan BEKER
Esen ERGUN
Lale TAYLA
Nebil ERGUN
Remzi SÖNMEZ
Ali ULUBAŞ
Ali ERONAT
Hilal EREN
Barış İLHAN

BAŞYAZI

(1. Sayfadan devam)

sorumluluklar düşmektedir.

SPMMO kitlesi olarak, yukarıda genel anlamda belirtilen etkinliklerde hepimiz katkıda bulunmak zorundayız. Tek tek bireyler olarak mesleki çıkarlarımızın tüm üye kitlemizin çıkarları ile özdeş olduğunun bilinci ile ve özveri göstererek davrandığımız ölçüde meslek alanımız ve meslek kitlemizle ilgili sorunları çözüme yönelebileceğimizi bilmemiz gerekir.

SPMMO'na Kayıt Olmak İçin Diplomada Şehir Ya da Bölge Plancısı Ünvanı Arama Koşulu Kaldırıldı

(1. Sayfadan devam)

da yine Bültenimizde makaleler yayınlanmış; ayrıca, iki kez geniş katılımlı «Danışma Kurulları»nda konu tartışılmıştı.

Bu kez XI. Genel Kurul çalışmaları sırasında konu dört saati aşan bir sürede çeşitli boyutları ile yeniden tartışıldı. SPMMO Tüzüğü'nün 3. maddesi değiştirilmeden, bu maddenin ülkemizde planlama eğitimi veren okul mezunlarının Odamıza kayıt olmalarına engel oluşturmayaacağı biçiminde yorumlanmasına karar verildi.

Mezunlarının Odamıza kayıt olmaları olumlu karşılanan okullar şunlardır :

- Ege Üni. Güzel Sanatlar Fak. Kent Planlama Bölümü
- İDGSA Şehir Planlama Dalı
- İDMMA Kent Planlama Dalı
- İTÜ Mimarlık Fak. Şehircilik Kürsüsü

Yukarıda belirtilen eğitim kurumları yüksek lisans düzeyinde eğitim vermektedir ve çoğunlukla mimar kökenli kişiler bu eğitimden yararlanmaktadırlar. Yalnızca Ege Üniversitesinde ayrıca lisans düzeyinde de eğitim yapılmaktadır.

Bu okulların dışında ODTÜ Mimarlık Fak. Yapı Bilimleri ve Çevre Tasarımı Bölümünde lisans, KTÜ Mimarlık Fak. Yerleşme Bilimleri ve Şehircilik Enstitüsünde ise yüksek lisans düzeyinde eğitim yapıldığı belirtilmiş, ancak her iki eğitim programı hakkında yeterli bilgi olmadığı için yeni Yönetim Kuruluna bu konuda bilgi derleme görevi verilmiştir.

Yedek

Şükrü ATACAN
Yusuf DEVELLIOĞLU
Özcan ALTABAN
Rıfat TÜRKKAN
Oral ATAMAN
Türkay ATEŞ
Sedvan TEBER
Emel GÖKDERE
Sezai GÖKSU
Ömer BAYRAMOĞLU
Pınar MÜEZZİNOĞLU
Sedat SERT
Bahadır AĞCA
Ömer KIRAL
Ata ATALAY

SPMMO XI. Genel Kurul toplantısında dikkati çeken nokta toplantıya katılımın çok az olmasıydı. Sayısı 400 dolaylarında dolaşan oda üyelerinin sadece 89'u toplantıya geldi ve 53'ü oy kullandı.

TEZ ÖZETİ

Konu : «Antik Devir Batı Anadolu Kıyı Yerleşmelerinde Mekansal Örgün.»

ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü.
Şehir Planlama Yüksek Lisans Tezi.
XXII - 218 sayfa, Nisan 1978. Numan TUNA Tez Yöneticisi : Assoc. Prof. Gönül TANKUT.

Çalışma, Batı Anadolu kıyılarında yer alan Poleis'lerin mekansal organizasyonunu bölgesel ilişkiler düzeyinde ele almayı amaçlamaktadır. Antik toplumdaki köleci toplum aşamasına geçiş sürecinde Poleis'lerin yapısı en belirgin nitelikleri ile saptanabilir. Bu geçiş süreci içinde klasik dönem batı Anadolu Poleis'leri de klan - fratri - kabile düzeninden, yerleşik Poleis düzenine geçmiştir. Batı Anadolu Poleis'leri tüm klasik dönem içinde deniz kıyısı boyunca mekansal yaygınlık göstermişlerdir. Çalışma, zaman ve mekan kapsamı olarak bu çerçeveyi çizmektedir. Bu konuda yapılmış çalışmaları gözden geçirerek klasik dönem mekansal organizasyonu için bir yaklaşımla geliştirmektedir.

Mekansal örgün, toplumsal - ekonomik yapının doğrudan mekana yansımalarından belirlenmektedir. Toplumsal yapı değişimlerine süreçler bağımlı olarak mekansal örgün de devamlı şekillenir. Böylece, toplumsal yapıdaki ilişkilerle, değişik toplumsal yapılara ait mekansal örgünlerin anlaşılması kolaylaşmaktadır. Batı Anadolu Poleis'lerinde mekansal örgün bilindiğinde, bunların toplumsal yapısı üzerine daha açıklayıcı bulunabilir. Aynı şekilde, Poleis'lerdeki yerleşmelerin mekansal dağılımları ve kademelenmesi bilindiğinde, antik ve köleci toplum yapısı üretim tarzları da anlaşılabilir. Bu çalışmada konuya her iki yönden de yaklaşılarak tarihsel kaynakların bilgi eksiklikleri giderilmeğe çalışılmıştır.

Batı Anadolu Poleis'lerinin köleci toplum yapısına geçiş sürecinde, mekansal örgün ile toplumsal yapı ilişkisini çalışmamızda altı ana başlık altında ele aldık. Bu dönem toplumunun doğa ile ilişkileri üretim güçlerinin gelişmişliğine bağımlıdır. Toplamlar doğa'yı sömürürken bir yandan da gelişen üretim güçleri ile kendisini değiştirir. İşte bu değişim sürecinde söz konusu dönemin doğal verileri de günümüzdekinden farklı olacaktır. Klasik dönemden beri toplumların doğayı sömürmesi sadece kaynakların nicel olarak azalmasına yol açmamış aynı zamanda, doğal verilerin nitel değişiminde etkilidir. Doğal

veriler olarak, ayrı bir bölüm çalışma için gerekli görülmüştür.

—Doğa'yı değiştirme ilişkisinde üretim güçlerinin düzeyini teknoloji vermektedir. Teknolojik verilerde ayrı bir bölüm içinde gözden geçirilmiştir. Köleci toplum teknolojisi üç alt başlık halinde incelenmiştir. Toplumun esas dayandığı temel olan tarım teknolojisi üzerinde olabildiğince ayrıntıda durulmuştur. Burada tahıl ve bazı Poleis'lerin ihtisaslaşmasını veren şarap ve zeytinyağı üretimi incelenmiştir. Küçük meta üretimi olarak özellikle seramik üretiminin gelişimi ayrı bir kesimde verilmiştir. Nihayet, ulaşım teknolojisi olarak, daha çok dönemin mekansal örgütünü etkileyen deniz ulaşımı üzerinde ayrıntılı durulmuştur.

Klasik dönem Poleis'lerinin mekansal örgün içindeki dağılımlarını ve zaman içindeki değişimlerini anlamak için nüfus yapısının bilinmesi gerekmektedir kuşkusuz. Nüfusun yapısı ve mekandaki dağılımları gene toplum yapısına ve bunun teknolojik düzeyine dayandığı varsayımı ile ayrı bir bölüm içinde ele alınmıştır.

Poleis'in sadece bir üst yapı kuruluşu kavramı olarak değil, fakat bir üretim tarzının oluşması süreci içinde düşünülerek Poleis kavramı ayrı bir bölümde incelenmiştir. Bu bölümde, Poleis'in antik üretimden köleci üretim tarzına geçiş koşullarında aristokrasi, oligarşi, demokrasi yönetim biçimlerinin gelişmeleri toplumsal yapı analizlerine dayandırılarak verilmiştir.

Köleci üretim tarzına geçiş süreci yaşanırken değişen üretim ilişkilerini vermesi bakımından, toplum sınıfları bir bölüm olarak çalışmamızda yer aldı. Toplum sınıfları içinde köleler ve metoikoi'lerin üretici güçlerin tamamını oluşturmaları nedeni ile, bu sınıflar üzerinde daha çok duruldu.

Ve nihayet, önceki bölümlerde verilen tüm bu yapısal değişim sürecinin görüldüğü döneme ait mekansal örgün ayrı bir bölümde gözden geçirildi. Böylece, Batı Anadolu Poleis'leri toplum yapısının mekana yansımaları olgusu ile diğer bölümlerde görülen ilişkiler pekiştirildi.

Çalışma alanımız kapsamında klasik dönem Poleis'lerinin mekansal organizasyonu belirli bir kademelenmeyi -sıra- büyüklük ilişkisi -yansıttığı saptanmıştır. Bu kademelenme ilkel teknoloji ve düşük organizasyon düzeyine sahip toplumların, özel olarak Poleis birimlerinin az da olsa

kendi aralarındaki farklılaşmayı yansıtmaktadır. Tüm Ege denizi kapsamında ele alındığında, Atina Poleis'i artı -ürünü en üst kademede kontrol eden merkez durumunda, diğerlerinden açıkça farklılaşmıştır. Batı Anadolu kıyı kesiminin Poleisleri arasında ise, Attik-Delos Deniz Birliği ödentisi listelerine göre bir değerlendirmeyle, üç gurup Poleis saptanabilmektedir. Buna göre, 5 talant ve üzeri ödentisi veren Poleis'ler deniz ticaretine dayalı, belirli mallarda dışarıya üzerine dayalı ekonomileri ile diğerlerinden daha fazla ihtisaslaşmış yapıya sahip durumdadırlar. 1 talant altında ödentisi veren Poleis'ler küçük kırsal yerleşme ve yakın çevresini oluşturan birim niteliğindedir. 1-5 talant arası ödentisi veren Poleis'ler ise, yeterince deniz ticaretinden yararlanamayan, pazar için üretilen mallar üzerinde ihtisaslaşmamış birimlerdir. Ancak, yakın çevresinde daha fazla etki alanına sahip olmakla bir alt kademede ki kırsal nitelikli yerleşme birimlerinden farklılaşırlar.

Mekansal organizasyonda görülen bu kademelenme, her Poleis'in toplam nüfusunu yansıtan değerlere göre elde edilmiştir. Ayrıca, Poleis merkezleri ile ilgili nüfus tahminleride yapılmıştır.

Poleis merkezlerinin nüfusu etki alanlarının artmasına bağımlı olduğu görülmüştür. En alt kademede ki Poleis'lerin tüm nüfusu yerleşme merkezinin nüfusu olduğu, yani bunların köy oldukları saptanmıştır. Daha üst kademede ki Poleis merkezlerinde etki alanlarının artmasına bağımlı olarak, kentsel nüfusların 5-10000 kişilik yığılmaları halinde mekanda dağıldıkları görülmüştür.

Bu Poleis'lerde kentsel merkez ve toplam nüfus farkı kademelenmedeki yerine göre artmakta olduğu ayrıca saptanmıştır.

ŞPMMO YAYIN KURULU İÇİN ÇAĞRI

ŞPMMO 12. Çalışma Döneminde yayın kurulu çalışmaları, 1980 yılı içinde başlatılan uygulama anlayışı içinde sürdürülecektir. Bilindiği gibi, geçtiğimiz yıl, Yayın Kurulu çalışmaları, Yönetim Kurulu ile eşgüdüm içerisinde fakat «Çalışma Kurulları Yönetmeliği» ve «Yayın Kurulu Çalışma Biçimi çerçevesinde özerk bir statüde gerçekleştirilmiştir.

Bundan sonra da aynı anlayış içinde sürdürülmesi düşünülen YAYIN KURULU'nda yıl görev almak isteyen üyelerimizin, 1 Nisan 1981 gününe kadar Odamıza yazılı olarak başvurmalarını dileriz.

ŞPMMO ÜYELERİNE,

MİMARLAR ODASI İLE YAPILAN
ANLAŞMAYA GÖRE ÜYELERİMİZ
MİMARLIK DERGİSİNİ % 50 İNDİRİM
Lİ ALABİLECEKTİR.

GÖNDEREN : TMMOB ŞEHİR PLANLAMA
MİMAR VE MÜHENDİSLERİ ODASI

Konur Sok. No. 4/2
Yenişehir/ANKARA
Tel : 25 52 83/5

GİDECEĞİ YER :